

Energiplan för Botkyrka kommun

I varje kommun skall finnas en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi.

En särskild grupp med representanter från politiska partier i kommunstyrelsen har diskuterat den kommunala energipolitiken, diskussioner som resulterat i detta dokument.

Utgångspunkter

Botkyrka kommuns förra energiplan upprättades 1984. Förutsättningarna för den lokala energipolitiken har sedan dess förändrats så mycket att energiplanen sedan länge inte kan uppfattas som aktuell. För att möta förändringarna har kommunen beslutat om ett antal kompletterande och ersättande riktlinjer. Genom besluten om kommunens lokala Agenda 21 (1997) har en förnyad grund lagts, där den lokala energipolitiken skall bidra till att forma en hållbar samhällsutveckling. Genom beslut om Klimatstrategi för Botkyrka (2004) har ytterligare kompletteringar skett.

För närvarande slutförs ett omfattande arbete för att fullfölja deklARATIONEN Ålborg+10, där utgångspunkter för en hållbar utveckling som omfattar såväl miljö som sociala och ekonomiska perspektiv läggs fast. Energi och klimatfrågor ges där ett betydande utrymme och samordning har skett med detta arbete.

Syfte och avgränsningar

I lagen om kommunal energiplanering anges att det i varje kommun skall finnas en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi.

Lagstiftningens utgångspunkt är att energiplanen skall behandla alla energi-frågor inom kommunens geografiska område. Kommunens möjlighet att styra utvecklingen i alla avseenden är dock begränsad på följande sätt.

Egen verksamhet – fullständig styrning	Utöva styrning i nämnder/förvaltningar och helägda bolag
Samarbeten – betydande inflytande	Delta i styrningen av framför allt delägda bolag (tex Söderenergi, SFAB, SYVAB, SRV m fl)
Planering och tillståndsgivning – påverkan	Sätta ramar för enskild/privat verksamhet utifrån lagstiftningens begränsningar
Attitydpåverkan i varierande grad	Påverka attityder och inställning

Kommunstyrelsen

Post Botkyrka kommun, 147 85 TUMBA · Besök Munkhättevägen 45, Tumba · Telefon vxl 08-530 610 00

Direkt 08 - 530 612 43 · E-post lars.olson@botkyrka.se

Org.nr 212000-2882 · Bankgiro 624-1061 · Fax 08-530 616 66 · Webb www.botkyrka.se

Energiplanens ambitioner begränsas till dessa styrningsmöjligheter.

Energiplanens riktlinjer omfattar energifrågor som i första hand är kopplade till den bebyggda miljön. Energianvändningen för resor och transporter är både omfattande och starkt miljöpåverkande men kommunens syn på detta område kommer att hanteras i särskild ordning – en uppdatering av Klimatstrategin - och behandlas därför inte närmare i energiplanen.

Styrsystemet

Trots att kommunerna åläggs att ha en energiplan har den i sig ingen rättsverkan. Energiplanen är därmed en del av kommunens komplexa verksamhetsstyrning.

Kommunens verksamhet styrs genom flerårsplan och ettårsplan, som utgör den konkreta ryggraden i styrsystemet. Flerårsplanens inriktning utgör det sammanvägda resultatet av ett antal visionsdokument och specifika riktlinjer.

Energiplanen är avsedd att ge övergripande och långsiktiga riktlinjer för de kommunala verksamheterna. Faktiska åtgärder, det vill säga själva genomförandet, ska fastläggas i den löpande verksamhetsplaneringen hos nämnder och bolag. Energiplanen har inget givet tidsperspektiv utan gäller tills vidare.

För att inte beslutade riktlinjer ska bli meningslösa behövs självfallet en uppföljning. Energiplanens genomslag skall följas genom den ordinarie uppföljningen - ”gröna nyckeltal”, certifieringssystemet och genom möjligheterna till riktad miljörevision.

Övergripande mål

Kommunens lokala Agenda 21 har sedan tidigare lagt fast fyra övergripande mål för att styra mot en hållbarare samhällsutveckling, sett ur ett miljöperspektiv.

- Förutsättningarna för naturens resursuppbyggande processer, inklusive biologisk mångfald, måste bevaras och förstärkas.
- Användningen av naturresurser får inte vara större än naturens förmåga att återskapa resurser.
- Material får inte blandas på ett sådant sätt att produkterna inte kan återanvändas eller inpassas i naturens kretslopp.
- Material och restprodukter som inte passar in i naturens kretslopp måste hanteras så att spridning och läckage till naturen förhindras.

Samtidigt kan kommunens utgångspunkter för energifrågorna inte utgöras enbart av principer för ekologisk eller miljömässig hållbarhet.

Utifrån ett socialt hållbarhetsperspektiv behöver medborgarna bland annat få säker tillgång till energi och detta till en rimlig belastning av hushållsekonomin. Tillförsel, distribution och användning behöver dessutom ske på sätt som bidrar till god hälsa.

Utifrån ett ekonomiskt hållbarhetsperspektiv behöver det alltmer teknikberoende näringslivet ha tillgång till energi – främst elleveranser – utan avbrott och med en jämn kvalitet.

Riktlinjerna i energiplanen avses utgå från de tre hållbarhetsperspektiven, med utgångspunkt från vad som kan styras eller påverkas av kommunen.

Kort om energiförutsättningar

En korrekt redovisning av energitillförsel och energianvändning i Botkyrka blir omfattande – men en sådan är inte behövlig för att skapa nödvändiga riktlinjer för kommunens agerande. I korthet kan följande sägas.

Den totala energitillförseln till Botkyrka uppgår till drygt 1 TWh, med energi för transporter borträknade. Knappt hälften av detta tillförs som fjärrvärme (något varierande bränslemix), ytterligare knappt hälften tillförs som el (drift-el, hushållsel, elvärme), den resterande tjugondelen utgörs i huvudsak av olja.

Koldioxidutsläppen i Botkyrka, och därmed klimatpåverkan, kommer till knappt hälften från ”energisektorn” som behandlas här och till drygt hälften från bränslen för transporter. Detta sett till officiell statistik, som inte ger någon korrekt bild nedbruten på lokal nivå men ändå någon sorts uppfattning om storleksordningar.

Fjärrvärme

Botkyrka har idag ett väl utbyggt fjärrvärmenät i samtliga tätbyggda kommundelar. Förutsättningar finns att ansluta ny bebyggelse, vilket också är ekonomiskt motiverat om det är tillräckligt koncentrerad bebyggelse.

Fjärrvärmeförseln sker idag för Botkyrkas del genom ett fjärrvärmesystem av regional karaktär som berör flera kommuner och flera energiföretag. Fjärrvärmens baseras på förbränning av biobränslen, returbränslen (sorterade avfallsfraktioner) torv, blandat avfall och en liten del fossilolja. Goda tekniska förutsättningar finns för att utnyttja fjärrvärmesystemet för elproduktion genom investeringar i nya kraftvärmeanläggningar.

Genom sitt deläggande i fjärrvärmeverksamheterna har alltså kommunen ett betydande inflytande över ungefär hälften av energitillförseln.

El

Eltillförseln, som alltså också motsvarar knappt hälften av all energitillförsel sker sedan de förändrade regleringarna för runt tio år sedan helt efter hur användarna väljer att köpa el. Försäljning och distribution av el sker genom företagsstrukturer som är underkastade ett lagbaserat regelsystem under statlig tillsyn.

Kommunen kan styra sin egen elanvändning men kan i stort sett enbart genom olika former av attitydpåverkan förändra eltilförsel och elanvändning.

Övrig energianvändning

Annan enskild energianvändning – främst fossilolja och ved/vedprodukter - utgör i Botkyrka mindre än en tjugondel av den totala energianvändningen. I detta finns några stora användare; Tumba bruk, Norsborgs vattenverk, Rikstensområdet, men i övrigt främst uppvärmning i villor och bebyggelsen i landsbygdsdelarna. Den kvarvarande oljeanvändningen minskar snabbt genom konverteringar till bland annat bergvärme, dvs effektiv elanvändning med värmepumpar.

Viljeinriktningar och riktlinjer

Kommunens plan för fortsatta omställningar i energisystemet kan sammanfattas i några huvudsakliga viljeinriktningar, med ytterligare konkretare riktlinjer för agerandet. Viljeinriktningarna är fokuserade på områden där kommunens inställning har betydelse för samhällsutvecklingen.

Ett mindre energikrävande samhälle - effektivare energianvändning

- Kommunens egen användning av energi ska minska.
- Kommunens verksamheter skall använda energieffektiva konstruktioner och installationer vid ny- och återinvesteringar.
- Ny bebyggelse ska ges en energieffektiv utformning.
- Kommunen ska genom konsument- och energirådgivning påverka attityderna till energianvändningen.
- Kommunen ska aktivt och systematiskt arbeta med att öka kunskapen hos hushåll, organisationer och företag om energieffektivisering och fördelarna med förnyelsebar energi.

Minska energianvändningens lokala konsekvenser på miljö och hälsa

- Utgångspunkten för planering och exploatering är att i princip all ny tätare bebyggelse ska kunna anslutas för uppvärmning med fjärrvärme.
- Vid planering av ny bebyggelse ska en sådan utformning och koncentration eftersträvas att fjärrvärme kan bli aktuell som uppvärmningsform.
- Villkoren för anslutning till fjärrvärmesystemet ska utformas så att incitament finns för befintlig, tätare bebyggelse med andra uppvärmningsformer att välja fjärrvärme.
- Omfattande vedeldning i tätbebyggda områden ska undvikas av hälsoskäl.

Bidra till en hållbar omställning av elsystemet

- Fjärrvärmesystemet ska utnyttjas för kraftproduktion, så snart villkoren för detta är gynnsamma.
- I samhällsbyggnadsprocesserna ska inriktningen vara att säkerställa ett så stort fjärrvärmeunderlag som möjligt, för att skapa goda förutsättningar för lokal "elproduktion" (kraftvärme).
- Lokal vindkraft kan utvecklas och initiativ från olika aktörer ska prövas med positiva förtecken när avvägningar behöver göras mot andra intressen.
- Kommunens egna elinköp ska även fortsättningsvis helt utgöras av "Grön el".

Bidra till minskad klimatpåverkan

- Fjärrvärme- och i framtiden kraftvärmeproduktion ska baseras på biobränslen och kretsloppsbränslen (sorterade avfallsfraktioner). Kretsloppsbränslen med lokalt ursprung som minimerar transporter ska eftersträvas.
- Lokalisering av nya storskaliga produktionsanläggningar i regionen måste klara hantering av biobränslen utan att komma i konflikt med önskvärd bebyggelseutveckling.
